

**Procedury organizacji wyjść, wycieczek
i innych imprez krajoznawczo - turystycznych
w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jana Kilińskiego w Oleśnicy**

Podstawa prawna

1. *Rozporządzenia ministra edukacji narodowej i sportu z dnia 8 listopada 2001 roku w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (DZ.U. Nr 135 z dnia 26 listopada 2001 roku poz. 1516)*
2. *Rozporządzenia ministra edukacji narodowej i sportu z dnia 31 grudnia 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (DZ.U. Nr 6 z dnia 22 stycznia 2003r. poz. 69)*
3. *Rozporządzenia rady ministrów z dnia 6 maja 1997 roku w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne. (Dz. U. Nr 57, poz. 358). Załącznik nr 3 – Szczegółowe zasady organizowania wycieczek oraz zbiorowych imprez turystycznych i sportowych w górach (DZ.U. Nr 57 z dnia 7 czerwca 1997r., poz. 358)*
4. *Rozporządzenie ministra edukacji narodowej i sportu z dnia 21 stycznia 1997r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania (Dz. U. Nr 12 z 1997r. poz. 67 z póź. zm. Dz. U. Nr 18 z 1997r. poz. 102). Na podst. art. 92a ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496)*
5. *Ustawa z dnia 6 września 2001r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. 129, poz. 1444)*
6. *Ustawa z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 97,98, poz. 602)*
7. *Zarządzenie nr 18 § 5 ust. 2 men z dnia 29 września 1997r. w sprawie zasad i warunków organizowania przez szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki*
8. *Ustawa z dnia 18 stycznia 1996r. o kulturze fizycznej (Dz. U. z 2001r. Nr 81, poz. 889 i Nr 102, poz. 1115) i ustawy o systemie oświaty – zapewnienie opieki i bezpieczeństwa przez szkołę uczniom podczas wycieczek i imprez odbywa się w sposób określony w przepisach wydanych na podst. ustawy.*

I. Cele działalności turystycznej

Turystyka jest elementem Planu Pracy Szkoły oraz Programu Wychowawczo Profilaktycznego Szkoły. Za realizację odnośnych zapisów w powyższych dokumentach odpowiedzialni są: dyrektor oraz wszyscy nauczyciele szkoły.

1. Organizowanie przez szkołę krajoznawstwa i turystyki ma na celu w szczególności:
 - a. Poznanie regionu i kraju, jego środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków, kultury i historii.
 - b. Poszerzenie wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.
 - c. Wspomaganie rodziny i szkoły w procesie wychowawczym.
 - d. Upowszechnianie wśród dzieci zasad ochrony środowiska naturalnego oraz umiejętności korzystania z zasobów przyrody.
 - e. Podnoszenie sprawności fizycznej.
 - f. Poprawę stanu zdrowia dzieci pochodzących z terenów zagrożonych ekologicznie.
 - g. Upowszechnianie form aktywnego wypoczynku.
 - h. Przeciwdziałania patologii społecznej.
 - i. Poznanie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach.

- j. Poznanie zasad odpowiedniego zachowania się w różnych miejscach takich jak:
 - środki komunikacji publicznej
 - obiekty muzealne
 - obiekty przyrodnicze (Parki Narodowe, lasy)
 - kąpieliska i akweny wodne
 - tereny górskie
- 2. Organizowanie przez szkołę krajoznawstwa i turystyki odbywa się w następujących formach:
 - a. wyjścia/wycieczki przedmiotowe – inicjowane i realizowane przez nauczycieli w celu uzupełnienia obowiązującego programu nauczania, w ramach danego przedmiotu lub przedmiotów pokrewnych
 - b. wycieczki krajoznawczo – turystyczne, w których udział nie wymaga od uczestników przygotowania kondycyjnego i umiejętności specjalistycznych zwane dalej wycieczkami
 - c. imprezy krajoznawczo – turystyczne, takie jak: biwaki, turnieje
 - d. imprezy turystyki kwalifikowanej i obozy wędrownie, w których udział wymaga od uczestników przygotowania kondycyjnego i umiejętności specjalistycznych, w tym posługiwania się sprzętem specjalistycznym
 - e. imprezy wyjazdowe – związane z realizacją programu nauczania, takie jak: zielone szkoły, szkoły zimowe itp.

II. Organizacja wyjść/wycieczek przedmiotowych na terenie miasta

Przez wyjście rozumie się realizowanie celów edukacyjnych i wychowawczych poza budynkiem szkoły. Wyjście jest realizacją jednego zasadniczego punktu programu w jednym dniu.

- 1. Wyjścia mogą być organizowane w formie uczestnictwa w:
 - a. olimpiadach i konkursach przedmiotowych,
 - b. wykładach i zajęciach warsztatowych,
 - c. zawodach sportowych,
 - d. zajęciach sportowych w ramach realizacji godzin alternatywnych form wychowania fizycznego z zastrzeżeniem, że nie dotyczą turystyki kwalifikowanej, w przypadku której wymagana jest karta wycieczki
 - e. innych zajęciach edukacyjnych lub rekreacyjnych.
- 2. Zgodę na zorganizowanie wyjścia wyraża dyrektor szkoły.
- 3. Opiekunem wyjścia jest nauczyciel lub za zgodą dyrektora szkoły inna pełnoletnia osoba, z zachowaniem poniższych zasad:
 - a. podczas wyjścia bez korzystania ze środków lokomocji, opiekę powinien sprawować jeden opiekun na grupę do 30 uczniów,
 - b. podczas wyjścia, w trakcie którego korzysta się ze środka lokomocji, opiekę powinien sprawować jeden opiekun nad grupę do 15 uczniów,
 - c. w szczególnych wypadkach dyrektor szkoły może zmienić liczbę opiekunów.
- 4. Do zadań opiekuna wyjścia należy:

- a. wypełnienie karty wyjścia poza teren szkoły i wpisanie wyjścia do zeszytu wyjść
- b. sprawowanie opieki nad uczestnikami,
- c. zapewnienie warunków realizacji programu wyjścia,
- d. organizowanie transportu,
- e. sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem zasad obowiązujących uczestników, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa,
5. Odebranie zgody od rodziców, w przypadku zawodów sportowych
6. Każdy uczestnik zobowiązany jest do przestrzegania programu przewidzianego w trakcie wyjścia poza teren szkoły.
7. W czasie wyjścia obowiązują zasady podane przez opiekuna, a przypadku podróży także zasady podane przez przewodnika.
8. Wszelkie przemieszczanie się w jakimkolwiek celu musi odbywać się za zgodą opiekuna. Uczeń w żadnym przypadku nie może samowolnie oddalić się od grupy.
9. Wszelkie problemy zdrowotne należy natychmiast zgłosić opiekunowi.
10. Uczeń powinien dbać o bezpieczeństwo własnego ekwipunku, dokumentów i pieniędzy.
11. W czasie realizacji programu uczniowie są zobowiązani do zachowania dyscypliny - punktualność, przestrzeganie poleceń opiekunów, kulturalne zachowanie w miejscach publicznych, troska o własne zdrowie i bezpieczeństwo całej grupy.
12. Uczniowie są zobowiązani do odpowiedniego zachowania w czasie wyjścia poza szkołę. Za szkody materialne wyrządzone przez uczniów odpowiadają ich rodzice.
13. Uczestników obowiązuje całkowity zakaz spożywania napojów alkoholowych i wszelkich innych używek oraz palenia tytoniu.
14. W sytuacjach konfliktowych, nierozstrzygniętych czy wątpliwych – decydujące zdanie ma opiekun.
15. Dokumentacja wyjść poza teren szkoły.
 - a. Karta wycieczki/wyjścia **załącznik nr 1** – w dwóch egzemplarzach, kopia pozostaje w szkole.
 - b. Lista uczestników wycieczki/wyjścia **załącznik nr 2** – w dwóch egzemplarzach, kopia pozostaje w szkole.
 - c. Zgoda rodziców lub opiekunów prawnych – raz w roku na wyjścia w ramach zajęć edukacyjnych

III. Organizacja wycieczek szkolnych

Organizację i program wycieczek oraz imprez dostosowuje się do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów, ich stanu zdrowia, sprawności fizycznej, stopnia przygotowania i umiejętności specjalistycznych.

1. Obowiązkiem organizatora (kierownika) jest sprawdzenie stanu zdrowia i umiejętności uczniów, wymaganych podczas wycieczki.
2. Wycieczka powinna być należycie przygotowana pod względem programowym i organizacyjnym, a także omówiona ze wszystkimi uczestnikami w zakresie: celu wycieczki, trasy i terminów postojów, zwiedzanych obiektów, harmonogramu i regulaminu zachowania uczniów podczas wycieczki.

3. Zwiedzanie parku narodowego lub rezerwatu oraz wycieczki górskie powinny odbywać się po oznakowanych szlakach turystycznych.
4. Organizację wycieczek w górach w zakresie zasad bezpieczeństwa, wieku dzieci, opiekunów i przewodników określają odpowiednie rozporządzenia.
5. Udział uczniów w wycieczkach wymaga pisemnej zgody (oświadczenia) rodziców/opiekunów prawnych zgodnie ze wzorem stanowiącym **załącznik nr 3**
6. Proponowany termin wycieczki należy ustalić z dyrektorem szkoły przed rozpoczęciem jej organizowania.
7. Zgodę na wycieczki i imprezy zagraniczne wydaje dyrektor szkoły po zawiadomieniu organu prowadzącego oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą.
8. Dyrektor wyraża zgodę na wycieczkę lub imprezę po złożeniu przez kierownika kompletnej dokumentacji w terminie:
 - a. wycieczka krajowa jednodniowa lub kilkudniowa - 1 tydzień przed wyjazdem
 - b. wycieczka zagraniczna - 2 tygodnie przed wyjazdem
9. Wychowawca klasy zobowiązany jest do sporządzenia listy uczniów pozostających w szkole i dostarczeniu jej do dyspozycji wicedyrektorowi szkoły. Uczniowie, którzy nie uczestniczą w wycieczce powinni mieć zajęcia lekcyjne z inną klasą.
10. Dokumentacja powinna być sporządzona komputerowo w dwóch egzemplarzach, z których jeden pozostaje u zastępcy dyrektora, a drugi zabiera ze sobą kierownik wycieczki. (wycieczki zagraniczne 3 egzemplarze). Po wycieczce karta wycieczki pozostaje w teczce wychowawcy do zakończenia etapu edukacyjnego.
11. Na wypadek zmiany warunków pogodowych należy mieć przygotowany program zastępczy wycieczki.
12. Wszystkie wycieczki i wyjścia poza teren powinny być wpisane do zeszytu wyjść oraz odnotowane w dzienniku lekcyjnym. Organizujący wyjście wychowawca lub nauczyciel zobowiązany jest zapoznać uczestników z regulaminem wyjścia, ze szczególnym zwróceniem uwagi na bezpieczeństwo uczniów.
13. Podczas wycieczek szkolnych należy przestrzegać następujących zaleceń:
 - a. **wycieczki autokarowe**
 - pojazd przewożący zorganizowaną grupę dzieci lub młodzieży w wieku do 18 lat, oznakowany jest z przodu i z tyłu kwadratowymi tablicami barwy żółtej z symbolem dzieci barwy czarnej.
 - w warunkach niedostatecznej widoczności tablice powinny być oświetlone, chyba że są wykonane z materiały odblaskowego. Kierujący tym pojazdem jest zobowiązany włączyć światła awaryjne podczas wsiadania i wysiadania dzieci i młodzieży.
 - Kierowca posiada potwierdzenie sprawności technicznej pojazdu, apteczkę pierwszej pomocy i gaśnicę Kierowca może jechać maksymalnie 8 godzin, w rytmie 4 godziny jazdy – godzina odpoczynku (Ustawa z dnia 6 września 2001 roku o zmianie ustawy -- Prawo o ruchu drogowym Dz.U. 129 poz. 1444)
 - opiekun musi przebywać ze swoją grupą w pojeździe, nie wolno rozdzielać grupy na dwa lub więcej pojazdów
 - ilość uczestników wycieczki nie może przekraczać ilości miejsc siedzących w pojeździe

- przejście w autokarze musi być wolne
- opiekunowie zajmują miejsca przy drzwiach oraz w części środkowej autokaru
- uczniowie sprawiający trudności wychowawcze oraz źle znoszący podróż siedzą przy opiekunach
- należy zabronić w czasie przejazdu: spacerowania po autokarze, podnoszenia się ze swoich miejsc, siedzenia tyłem, na oparciu oraz jedzenia
- kierownik wycieczki powinien dysponować apteczką pierwszej pomocy
- bagaż uczestników powinien być umieszczony w bagażniku i na półkach
- przerwy dla zapewnienia odpoczynku i załatwienia potrzeb fizjologicznych należy organizować tylko na terenie specjalnych parkingów
- w czasie postoju należy zabronić wchodzenia na jezdnię i jej przekraczania
- po każdej przerwie organizator sprawdza obecność uczestników

b. przejazdy pociągami

- opiekun musi przebywać z grupą w wagonie, nie wolno rozdzielać grupy na dwa lub więcej wagonów, w tym celu wskazane jest dokonywanie wcześniejszej rezerwacji miejsc lub przedziałów
- zasady rozmieszczania uczniów i bagażu oraz zapewnienie środków pierwszej pomocy - jak w przypadku przejazdu autokarem
- należy zabronić uczniom opuszczania wagonu i wychylania się przez okna
- w czasie postoju pociągu uczniowie powinni znajdować się na swoich miejscach siedzących
- bilety na przejazd wraz z zaświadczeniem o przejeździe grupowym oraz legitymacje szkolne uczestników powinien posiadać kierownik wycieczki

c. zasady poruszania się z grupą w miastach

- przed rozpoczęciem zwiedzania obiektu lub miasta, każdy uczestnik musi być poinformowany o harmonogramie wycieczki adresie / miejscu / pobytu docelowego, aby w razie zgubienia się potrafił dotrzeć do miejsca zbiórki
- w trakcie pieszego poruszania się z grupą w terenie miejskim opiekunowie powinni tak podzielić obowiązki, by jeden z nich znajdował się na czele grupy i kierował nią, a drugi idąc na końcu zamykał ją
- opiekun zamykający grupę nie może dopuścić, by któryś z uczniów pozostał za nim
- obaj opiekunowie powinni poruszać się w granicach wzajemnego kontaktu wzrokowego, aby zapobiec zbytniemu rozciągnięciu grupy
- prowadzenie grup po ulicach, drogach i terenach publicznych powinno odbywać się zgodnie z przepisami ruchu drogowego
- szczególną ostrożność należy zachować przy przechodzeniu z grupą przez jezdnię, należy pamiętać, że przechodzenie powinno
- odbyć się w taki sposób, by cała grupa przekroczyła jezdnię razem
- w przypadku korzystania ze środków komunikacji miejskiej należy zadbać, by wszyscy uczestnicy wycieczki:
- znajdowali się w jednym pojeździe lub w jednej jego części (dotyczy pociągu, tramwaju, metra)

- znali nazwę przystanku, na którym grupa będzie wysiadać
- znali orientacyjny czas przejazdu lub ilość przystanków do przejechania
- posiadali ważne bilety na przejazd

UWAGA! Władze niektórych miast wprowadziły obowiązek korzystania z usług miejscowych przewodników w trakcie ich zwiedzania. Fakt ten należy uwzględnić przygotowując wycieczkę szkolną.

d. Wycieczka w góry

- wyruszając w góry należy dokładnie zaplanować trasę, uwzględniając wiek, a także płeć uczestników - dla młodzieży w wieku 13-14 lat nie powinna przekraczać 12-13 km, tj. 4-5 godz. marszu wraz z odpoczynkami. Dla młodzieży starszej długość trasy może ulec wydłużeniu;
- na wędrowkę należy wyruszać wcześniej rano, aby przed zmrokiem dojść do miejsca noclegu;
- liczebność grupy - 1 opiekun na 10 uczestników;
- uczestnicy powinni posiadać odpowiedni ubiór - buty sznurowane, kurtka (ze względu na zmienność pogody w górach oraz spadek temperatury wraz ze wzrostem wysokości). Ekwipunek należy zabrać w plecaku;
- wszyscy uczestnicy wycieczki powinni poruszać się wyłącznie po oznakowanych szlakach turystycznych, w ten sposób, że na początku (za przewodnikiem) ustawione są osoby słabsze kondycyjnie, a na końcu osoby najsilniejsze;
- kolumnę otwiera i zamyka osoba dorosła;
- na terenach powyżej 1000 m n.p.m. wycieczkę prowadzi wyłącznie przewodnik górski lub przewodnik turystyki górskiej;
- na terenie parków narodowych wycieczki prowadzą wyłącznie upoważnieni przewodnicy górscy;

e. wycieczka rowerowa

- liczebność - 2 opiekunów na grupę 10-13 uczniów (zgodnie z prawem o ruchu drogowym w kolumnie rowerów nie może jechać więcej niż 15 osób);
- w przypadku kilku grup odstępy między nimi powinny wynosić co najmniej 200 metrów;
- wszyscy uczniowie muszą posiadać kartę rowerową;
- prowadzący wycieczkę powinien jechać na początku, za nim najsłabsi w grupie, następnie pozostali uczniowie, drugi opiekun na końcu grupy;
- tempo jazdy powinno być dostosowane do możliwości najsłabszego uczestnika;
- odstępy pomiędzy jadącymi do 5 m;
- uczestnicy wycieczki powinni jechać jeden za drugim (nie wolno jechać obok siebie), jak najbliżej prawej krawędzi drogi, zgodnie z przepisami ruchu drogowego;
- opiekun wycieczki winien posiadać apteczkę pierwszej pomocy oraz narzędzia do ewentualnej naprawy rowerów, także zapasowe dętki i wentyle oraz pompkę;
- uczestnicy powinni posiadać ubiór odpowiedni do jazdy oraz kask ochronny na głowę;
- z boku tylnego bagażnika (z lewej strony) powinno być przymocowane tzw. ramię bezpieczeństwa ze światłem odblaskowym na końcu.

f. wycieczka turystyki kwalifikowanej

Przepisy prawne nie definiują pojęcia „turystyka kwalifikowana”. W dostępnej literaturze turystyka kwalifikowana określana jest jako najwyższa forma specjalizacji turystycznej. Uprawianie jej wymaga specjalnego przygotowania psychofizycznego, zahartowania na trudy, umiejętności zachowania się w środowisku naturalnym i w obiektach turystycznych, a w niektórych przypadkach potwierdzonej przez właściwe organizacje umiejętności posługiwania się sprzętem turystycznym. W związku z tym, organizując wycieczkę turystyki kwalifikowanej, dla bezpieczeństwa jej uczestników, należy zapewnić 1 opiekuna na grupę 10 uczniów. W szczególnych okolicznościach konieczne jest zwiększenie liczby opiekunów przy uwzględnieniu m.in. ukształtowania terenu, wieku i aktualnego stanu zdrowia uczestników, predyspozycji psychofizycznych oraz aktualnych i przewidywanych warunków atmosferycznych.

IV. Zalecenia i przeciwwskazania dla uczestników wycieczek i imprez

1. w wycieczkach turystyczno – krajoznawczych nie mogą brać udziału uczniowie, w stosunku do których istnieją przeciwwskazania lekarskie,
2. opiekun wycieczki lub imprezy jest obowiązany sprawdzać stan liczbowy uczestników przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdu oraz po przybyciu do punktu docelowego,
3. zabrania się prowadzenia wycieczek z młodzieżą podczas burzy, śnieżycy, gołoledzi,
4. zabrania się urządzania wycieczek górskich bez udziału wykwalifikowanego przewodnika górskiego,
5. zabrania się uczestnikom dotykania przedmiotów mających połączenie z liniami wysokich napięć, manipulowania niewypalami, spożywania różnego rodzaju owoców, co do których nie ma pewności, że są jadalne,
6. przed wyruszeniem na wycieczkę należy zaopatrzyć się w dobrze wyposażoną apteczkę,
7. przed wyjazdem na wycieczkę opiekunowie są zobowiązani do zaznajomienia uczestników z zasadami bezpieczeństwa na jezdniach, drogach, w autokarze, statku wycieczkowym, na peronach kolejowych (przejazdy PKP), na szlakach turystycznych i górskich – szczególnie o niewyprzedaniu przewodnika, oddalaniu się lub opóźnianiu marszu,
8. po przybyciu na miejsce noclegowe należy dokładnie zapoznać się z rozmieszczeniem dróg ewakuacyjnych, pomieszczeniami sanitarno – higienicznymi.
9. kierownik i opiekunowie powinni zdecydowanie eliminować próby zakłócania ciszy i snu uczniów oraz dopilnować, aby nikt nie wychodził z miejsca noclegowego, zwrócić szczególną uwagę na respektowanie bezwzględnego zakazu palenia tytoniu, spożywania pod jakąkolwiek postacią alkoholu i zażywania narkotyków lub innych niedozwolonych używek,
10. w przypadku nieszczęśliwego wypadku należy niezwłocznie udzielić pomocy wszystkim jej potrzebującym, niezwłocznie powiadomić właściwe służby medyczne (obowiązkiem uczestników wycieczki jest nieść pomoc na szlaku wszystkim jej potrzebującym). Zawiadomić rodzinę i dyrektora szkoły.

V. Dokumenty wycieczki/wyjścia

- 1. Karta wycieczki/wyjścia.** (wzór stanowi załącznik do przedmiotowego rozporządzenia z dnia 8 listopada 2001 roku) - wymóg dotyczący karty wycieczki lub imprezy zatwierdzonej przez dyrektora szkoły dotyczy wszystkich form wycieczek i imprez (tak krajowych, jak i zagranicznych) – *załącznik nr 1*
- 2. Lista uczestników wycieczki załącznik nr 2** - powinna zawierać:
 - nazwisko i imię ucznia
 - adres zamieszkania
 - numer telefonu rodziców/opiekunów
 - w przypadku wycieczki zagranicznej numer Paszportu/Dowodu Osobistego oraz PESEL.
- 3. Pisemna zgoda – oświadczenie rodziców/opiekunów** na udział dziecka w wycieczce oraz informacje dla wyjeżdżających (dla rodziców). - *załącznik nr 3*
- 4. Regulamin uczestnika wycieczki - załącznik nr 4**
- 5. Oświadczenie kierownika i opiekunów wycieczki – załącznik nr 5**
- 7. Rozliczenie finansowe wycieczki - załącznik nr 6**

Wszelkich zmian w dokumentacji wycieczki po terminach określonych w rozdz. II pkt 8 dokonywać można tylko za wiedzą i zgodą dyrektora szkoły.

W przypadku, gdy złożona dokumentacja jest niepełna, dyrektor szkoły może nie wyrazić zgody na wycieczkę bądź wykreślić z listy uczestnika wycieczki (w przypadku braku wymaganego oświadczenia rodzica/prawnego opiekuna).

VI. Finansowanie wycieczki

1. Kierownik wycieczki zobowiązany jest sporządzić plan finansowy wycieczki, który określa ogólny koszt wycieczki, koszt jednego uczestnika oraz przewidywane koszty organizacyjne i programowe.
2. Wycieczki mogą być finansowane ze składek uczestników, środków Rady Rodziców lub innych źródeł (ze środków pozyskanych od osób fizycznych, prawnych, organizacji i stowarzyszeń wspierających oświatę oraz od sponsorów).
3. Rodzice uczniów biorących udział w wycieczce zobowiązani są do pokrycia związanych z nią kosztów.
4. Rodzice, którzy zadeklarowali udział swojego dziecka w wycieczce, a następnie deklarację tę wycofali lub dziecko z różnych przyczyn nie wzięło udziału w wycieczce, zobowiązani są do pokrycia strat jakie powstały z tego tytułu.
5. Kierownik wycieczki i opiekunowie nie powinni ponosić kosztów udziału w wycieczce.
6. Za regulowanie zobowiązań finansowych związanych z wycieczką odpowiada kierownik wycieczki.
7. Kierownik wycieczki po jej zakończeniu dokonuje jej rozliczenia, przedstawiając wynik uczniom i/lub rodzicom (np. na zebraniu bądź poprzez e-dziennik).
8. Dowodami finansowymi są listy wpłat oraz rachunki, faktury, bilety wydawane przez uprawnione do tego podmioty gospodarcze. W uzasadnionych wypadkach dowodem

mogą być oświadczenia o poniesionym wydatku podpisane przez kierownika wycieczki i opiekunów.

VII. Kierownik wycieczki

Dyrektor szkoły wyznacza spośród kadry pedagogicznej kierownika wycieczki szkolnej lub inną osobę pełnoletnią, zgodnie z wymogami rozporządzenia w tym zakresie. Kierownikiem wycieczki może być nauczyciel lub inna osoba, która:

- ukończyła kurs kierowników wycieczek szkolnych,
- jest instruktorem harcerskim
- posiada uprawnienie przewodnika turystycznego, przewodnika lub instruktora turystyki kwalifikowanej lub pilota wycieczek.

1. Obowiązki kierownika:

- a.** opracowuje program i harmonogram wycieczki lub imprezy
- b.** zapoznaje wszystkich uczestników z regulaminem uczestnika wycieczki *załącznik nr 4*, czego potwierdzeniem są podpisy uczniów pod regulaminem dołączanym do dokumentacji wycieczki,
- c.** zapewnia warunki do pełnej realizacji programu i regulaminu wycieczki oraz sprawuje nadzór w tym zakresie
- d.** zapoznaje uczestników z zasadami bezpieczeństwa oraz zapewnia warunki do ich przestrzegania w szczególności omawia zasady bezpieczeństwa: na jezdniach, dworcach kolejowych, przystankach tramwajowych, w lasach, nad wodą, w miejscach postoju, w czasie podróży, w czasie spacerów po mieście i górskimi szlakami turystycznymi.
- e.** określa zadania opiekuna w zakresie realizacji programu, zapewnienia opieki i bezpieczeństwa uczestników wycieczki lub imprezy
- f.** odpowiada za apteczkę pierwszej pomocy
- g.** organizuje transport, wyżywienie i noclegi dla uczestników dokonuje podziału zadań wśród uczestników
- h.** dysponuje środkami finansowymi przeznaczonymi na organizację wycieczki lub imprezy
- i.** dokonuje podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu, rozliczając się z uczniami i/lub ich rodzicami.
- j.** zabezpiecza powrót uczestników wycieczki do miejsca zamieszkania tzn. określa i informuje rodziców o czasie i miejscu zakończenia wycieczki
- k.** dopilnowuje, by wszyscy uczestnicy wycieczki posiadali niezbędny sprzęt i ekwipunek
- l.** informuje szkolnego inspektora BHP o ewentualnych wypadkach, które miały miejsce w trakcie wycieczki

VIII. Opiekun wycieczki/ imprezy

1. Opiekunem wycieczki może być:

- nauczyciel,
- inna pełnoletnia osoba, po uzyskaniu zgody dyrektora szkoły.

2. Liczba opiekunów uzależniona jest od wieku i liczby uczestników, miejsca wycieczki, rodzaju środka lokomocji, stanu zdrowia, ewentualnej niepełnosprawności, a także specyfiki zajęć, imprez i wycieczek oraz warunków w jakich będą się one odbywały.
3. Opiekun wycieczki obowiązany jest sprawdzać stan liczebny grupy przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdu oraz po przybyciu do miejsca docelowego.
4. Każdy opiekun zobowiązany jest do złożenia pisemnego oświadczenia o odpowiedzialności za powierzonych mu uczniów - uczestników wycieczki według wzoru stanowiącego *załącznik nr 5*
5. Do obowiązków opiekunów należy:
 - a. sprawowanie opieki nad powierzonymi mu uczniami
 - b. współdziałanie z kierownikiem wycieczki w zakresie realizacji programu i harmonogramu wycieczki lub imprezy
 - c. sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem regulaminu przez uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa
 - d. nadzorowanie wykonywania zadań przydzielonych uczniom
 - e. wykonywanie innych zadań zleconych przez kierownika

VIII. Obowiązki uczestników wycieczki

Uczestnik wycieczki zobowiązany jest:

1. przybyć na miejsce zbiórki o wyznaczonej godzinie,
2. poinformować opiekuna wycieczki o ewentualnym złym samopoczuciu,
3. wykonywać polecenia kierownika, opiekunów, pilota i przewodnika,
4. w środkach transportu zająć miejsce w wyznaczone przez opiekuna,
5. w czasie jazdy nie spacerować, nie stawać na siedzeniu, nie wychylać się przez okno,
6. nie zaśmiecać pojazdu,
7. korzystać z urządzeń technicznych zgodnie z ich przeznaczeniem,
8. w czasie postoju i zwiedzania nie oddalać się od grupy bez zgody opiekuna,
9. dbać o higienę i schludny wygląd,
10. nie oddalać się z miejsca zakwaterowania bez zgody opiekuna,
11. w czasie przebywania w schroniskach i innych obiektach noclegowych przestrzegać postanowień i regulaminów tych obiektów,
12. zachowywać się zgodnie z ogólnymi zasadami dobrego wychowania i kultury,
13. przestrzegać zakazu palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz innych środków odurzających,

IX. Zasady bezpieczeństwa

1. W razie wypadku uczestników wycieczki stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące postępowania w razie wypadków w szkołach i placówkach publicznych.
2. Niedopuszczalne jest organizowanie wycieczek podczas burzy, śnieżycy i gołoledzi.
3. Uczestnicy wycieczek i imprez zagranicznych podlegają ubezpieczeniu od następstw nieszczęśliwych wypadków.

4. Uczestnicy wycieczek lub imprez krajowych nie muszą się ubezpieczać.
5. W wycieczkach turystyczno – krajoznawczych nie mogą brać udziału uczniowie, w stosunku do których istnieją przeciwwskazania lekarskie.
6. Przed wyruszeniem sprzed szkoły uczestnicy są poinformowani o zasadach poruszania się po drogach i w terenie.
7. Tzw. „czas wolny” w trakcie trwania wycieczki/imprezy należy rozumieć jako czas wolny od zwiedzania lub innych form edukacyjnego wykorzystania czasu wycieczki, a nie jako czas wolny od bezpośredniego dozoru opiekunów.
8. Uczestnicy wycieczek mogą korzystać z kąpielisk, pływalni tylko w miejscach do tego wyznaczonych i pod kontrolą ratowników. Nauczyciele, którzy w ramach wycieczki szkolnej planują korzystanie przez uczestników wycieczki z kąpielisk i basenów, powinni:
 - a. zapoznać się z przepisami tych obiektów -- regulaminami kąpieliska lub pływalni i egzekwować ich przestrzeganie
 - b. uzgodnić z kierownikiem kąpieliska lub pływalni warunki i sposób korzystania z kąpieliska lub pływalni zapewniając bezpieczeństwo uczestnikom
Wyjścia na basen, organizowane przez Oleśnicki Kompleks Rekreacyjny ATOL w ramach programu „Oleśnicki trzecioklasista umie pływać” regulują odrębne przepisy.
9. Uczestnicy wycieczek posługujących się sprzętem pływackim muszą posiadać kartę pływacką
10. Rodzice zobowiązani są do odebrania uczniów po zakończonej wycieczce w wyznaczonym przez kierownika wycieczki miejscu lub udzielić pisemnej zgody na samodzielny powrót dziecka do domu.
11. Przy ustalaniu liczby opiekunów należy uwzględnić: doświadczenie i umiejętności pedagogiczne opiekunów, stopień zdyscyplinowania grupy, wiek, środki transportu, rodzaj i charakter wycieczki:
 - a. wycieczki autokarowe - **1 opiekun na 15 uczniów**,
 - b. wycieczki piesze na terenie miasta z korzystaniem ze środka transportu - **1 opiekun na 15 uczniów**,
 - c. wycieczki piesze organizowane na terenach Parków Narodowych oraz na szlakach turystycznych leżących powyżej 1000 m n. p. m. – zgodnie z odrębnymi przepisami,
 - d. wycieczki innymi środkami lokomocji (np. kolej, samolot) - **1 nauczyciel na 10 uczniów** (lub według decyzji dyrektora),
 - e. wycieczki rowerowe - **2 opiekunów na 12 uczniów** (uczniowie muszą posiadać kartę rowerową, poruszać się zgodnie z przepisami ruchu drogowego powinni posiadać strój odpowiedni do jazdy oraz kask ochronny na głowę, rower wyposażony musi być zgodnie z przepisami ruchu drogowego),
 - f. wycieczki na kąpieliska, pływalnie (pod kontrolą ratowników) - 1 opiekun na 15 uczniów
 - g. wycieczki przedmiotowe na terenie miasta Oleśnicy, bez korzystania z publicznych środków transportu - 1 opiekun na 30 uczniów
 - h. inne wycieczki – według ustalenia dyrektora.

12. W przypadku zaginięcia uczeń/uczniowie pozostają bezwzględnie w miejscu zaginięcia

- Miasto – uczeń zna miejsce postoju, plan dnia, zawiadamiamy policję, dyrektora szkoły, rodziców
- Szlak turystyczny – uczeń wie, dokąd idziemy, zna kolor szlaku i docelowe schronisko (miejsce), zawiadamiamy GOPR, dyrektora szkoły, rodziców
(Szczegółowo warunki bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne określa rozporządzenie rady ministrów z dnia 6 maja 1997 roku (dz. u. nr 57 poz. 358)

X. Postanowienia końcowe

1. Sprawy nieuregulowane niniejszymi przepisami i zasadami rozstrzyga się na podstawie Statutu Szkoły oraz innymi przepisami wyższego rzędu.
2. Wobec uczestników, którzy nie przestrzegają regulaminu i zasad przepisów bezpieczeństwa, będą wyciągnięte konsekwencje zgodnie z kryteriami ocen z zachowania zawartych w wewnątrzszkolnych zasadach oceniania.
3. W przypadku naruszenia przez ucznia rozdz. 6 pkt 1 regulaminu zawiadamia się jego rodziców (prawnych opiekunów) oraz dyrektora szkoły. Rodzice (prawni opiekunowie) zobowiązani są do natychmiastowego odebrania dziecka z wycieczki.

Załączniki

1. Karta wycieczki z harmonogram wycieczki *załącznik nr 1*
2. Lista uczestników wycieczki *załącznik nr 2*
3. Pisemna zgoda rodziców/opiekunów, informacja dla wyjeżdżających *załącznik nr 3*
4. Regulamin uczestnika wycieczki *załącznik nr 4*
5. Oświadczenie kierownika i opiekunów wycieczki *załącznik nr 5*
6. Rozliczenie finansowe wycieczki *załącznik nr 6*